บทที่ 4
สถานการณ์ทางด้านพลังงานและข้อมูลทั่วไปของ บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด(มหาชน)

ในบทนี้จะกล่าวถึงสถานการณ์ทางด้านพลังงานและข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ของบริษัท รวมถึงลักษณะของธุรกิจและผลประกอบการของบริษัทสำรวจและผลิตปิโตเลียม จำกัด (มหาชน) ของประเทศไทย ซึ่งข้อมูลต่างๆได้มาจากการสืบค้นทางอินเตอร์เน็ต ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.1 สถานการณ์ทางด้านพลังงาน

เมื่อโลกได้เข้าสู่ยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรม ภาวการณ์แข่งขันระหว่างประเทศต่างๆ ก็ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ผลที่ตามมาคือทำให้ความต้องการใช้พลังงานในการผลิตสูงขึ้น ก่อนหน้านั้นถ่านหินจัดเป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญที่สุด ก่อนที่น้ำมันซึ่งมีข้อได้เปรียบคือ ความสะดวกในการเก็บรักษาและขนส่ง คุณสมบัติการให้ความร้อนและพลังงานที่คงที่มากกว่า รวมถึงมีเขม่าและมลพิษที่ต่ำกว่า เริ่มก้าวเข้ามามีบทบาทแทนที่ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 หลังจากนั้นน้ำมันจึงกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศตลอดจนถึงปัจจุบัน

ส่วนประเทศไทยนั้นได้เริ่มพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ประเทศมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติอยู่ในระดับสูงตลอดจนทำให้ประชาชนในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดี และในการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น ส่วนหนึ่งได้เน้นไปที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจตามภาคต่างๆ เช่น ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคการเงิน และภาคอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น เมื่อเป็นดังนี้ทำให้ประเทศมีความจำเป็นที่จะต้องใช้พลังงานในทุกภาคเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นด้วย โดยส่วนใหญ่เป็นความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์น้ำมันเป็นหลัก เนื่องจากน้ำมันเป็นวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตที่สำคัญของอุตสาหกรรมต่างๆซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีปริมาณการบริโภคน้ำมันต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประทศ (Gross Domestic Product: GDP) ในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศในแถบเอเชีย และสหรัฐอเมริกา (ดังรูปที่ 4.1)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 4.1 ดัชนีการพึ่งพาน้ำมันของเศรษฐกิจ (Oil Industy)

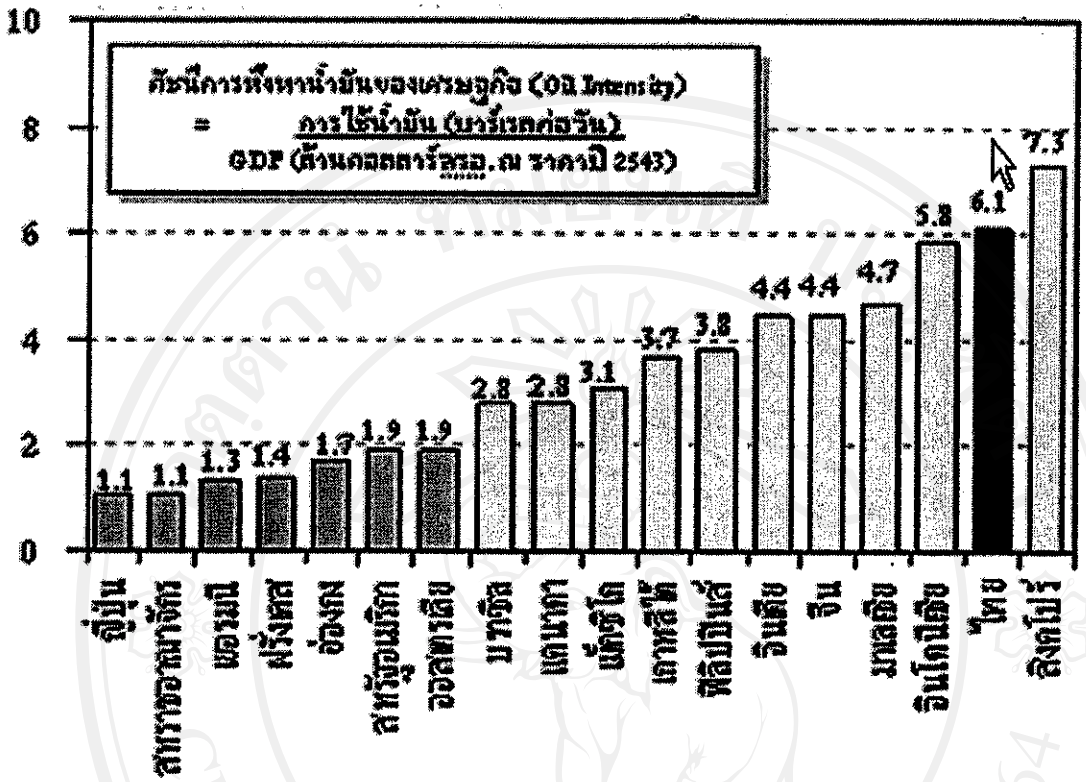

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2550)

จากรูปที่ 4.1 จะเห็นว่าไทยมีสัดส่วนการบริโภคน้ำมันต่อ GDP สูงถึงประมาณ 6.1% ของ GDP โดยที่มาเลเซียมีสัดส่วนที่ 4.7 % ของ GDP ขณะที่จีนอยู่ที่ 4.4 % ของ GDP มีเพียงสิงคโปร์เท่านั้นที่สูงกว่าไทยโดยมีสัดส่วนอยู่ที่ 7.3 % ของ GDP และเมื่อเทียบกับสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีการผลิตในภาคอุตสาหกรรมจำนวนมาก แต่สัดส่วนการบริโภคน้ำมันกลับมีเพียง 1.9 % ของ GDP เท่านั้น ทำให้เมื่อราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับตัวเพิ่มขึ้น ไทยและประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชีย จึงอาจจะได้รับผลกระทบที่รุนแรงกว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.1 การผลิต การนำเข้า และการใช้น้ำมันดิบของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ถึง พ.ศ.2549

ปี	ปริมาณ (บาร์เรล/วัน)		
พ.ศ.	ผลิตในประเทศ	นำเข้า(สุทธิ)	การใช้
2544	61,914	678,210	740,124
2545	75,567	679,762	755,329
2546	96,322	709,762	806,084
2547	85,516	813,422	898,938
2548	113,890	762,121	876,011
2549	132,798	777,549	910,347

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน (2550)

จากตารางที่ 4.1 ถึงแม้ประเทศไทยจะสามารถผลิตน้ำมันใช้ได้เองแต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากซึ่งไทยต้องสูญเสียเงินตราเพื่อนำเข้าน้ำมันประมาณครึ่งหนึ่งของพลังงานที่ใช้ทั้งหมด ดังนั้นน้ำมันจึงเป็นต้นทุนโดยตรงและต้นทุนโดยอ้อมของสาขาเศรษฐกิจต่างๆ หากระดับราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงไป ก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อระดับราคาน้ำมันภายในประเทศและส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจต่างๆ ได้รับผลกระทบตามไปด้วย โดยที่ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากนั้นอาจจะส่งผลกระทบต่อตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคต่างๆ คือ การที่ระดับราคาน้ำมันปรับตัวเพิ่มขึ้นย่อมจะส่งผลกดดันต่อภาวะเงินเฟ้อในประเทศ โดยการเกิดเงินเฟ้อทางด้านต้นทุนนี้ หมายความว่าภาระของผู้บริโภคในประเทศเพิ่มสูงขึ้นโดยที่รายได้ที่เป็นตัวเงินที่ครัวเรือนได้รับอาจจะไม่เปลี่ยนแปลงเลยก็ตาม ดังนั้นผู้บริโภคอาจจะจัดสรรการใช้จ่ายของตนใหม่โดยราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นอาจทำให้การใช้จ่ายในราย การที่มีความจำเป็นน้อยกว่าถูกตัดทอนลงได้ ซึ่งผลของการประหยัดการใช้จ่ายในรายการดังกล่าว เมื่อรวม ๆ กันแล้วในระดับมหภาค ก็อาจจะทำให้การใช้จ่ายในการบริโภคโดยรวมของประเทศปรับตัวลดลงได้ ในทำนองเดียวกัน เมื่อผู้บริโภคเริ่มปรับลดการใช้จ่ายของตนลง ผู้ผลิตก็คงจะมีแรงจูงใจที่ทำการลงทุนลดลงตามไปด้วย ในส่วนของการนำเข้า การปรับเพิ่มของราคาน้ำมันย่อมทำให้มูลค่าการนำเข้ารวมมีแนวโน้มที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ในกรณีที่วิกฤติการณ์ราคาน้ำมันยืดเยื้อออกไปอีก ก็อาจจะส่งผลให้บรรดาประเทศผู้นำเข้า ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจจนอาจชะลอการนำเข้าสินค้าจากไทยลงได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นแล้วก็ย่อมจะกระทบต่อเป้า หมายการส่งออกของประเทศด้วย ราคาน้ำมันจึงเป็นตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมากในปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.1.1 สถานการณ์ราคาเฉลี่ยน้ำมันดิบรายปี

ตารางที่ 4.2 สถานการณ์ราคาเฉลี่ยน้ำมันดิบในช่วง ปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ.2549 (ดอลลาร์/บาเรล)

ช่วงเวลา	โอมาน	ดูไบ	เบรนท์	WTI	ทาปิส
2544	22.86	22.80	24.77	25.88	25.34
2545	23.89	23.78	25.06	26.10	25.62
2546	27.14	26.77	28.68	31.08	30.08
2547	34.32	33.63	38.14	41.27	42.24
2548	50.30	49.28	54.60	56.22	57.64
2549	61.76	60.58	65.56	65.96	70.06

ที่มา : สำนักคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (2550)

ตารางที่ 4.3 สถานการณ์ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงของไทย ในช่วงปี พ.ศ.2544 ถึง พ.ศ.2549 (หน่วย: บาท/ลิตร)

ช่วงเวลา	เบนซินออกเทน 95	เบนซินออกเทน 91	ดีเซลหมุนเร็ว
2544	15.51	14.51	14.93
2545	15.30	14.30	13.13
2546	16.61	15.65	14.03
2547	19.09	17.96	14.59
2548	23.90	23.10	20.03
2549	27.45	26.65	25.33

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (2550)

จากตารางที่ 4.2 และ 4.3 พบว่า สถานการณ์ราคาเฉลี่ยน้ำมันดิบและ สถานการณ์ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงของไทย ในช่วงปี พ.ศ.2544 ถึง พ.ศ.2549 มีราคาที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.1.2 ราคาน้ำมันดิบในปี พ.ศ.2547

ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยของปี 2547 ปรับตัวสูงขึ้นประมาณ 7 - 11 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล เมื่อเทียบกับปี 2546 อยู่ที่ระดับ 34 - 42 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล โดยมีรายละเอียดแต่ละไตรมาสดังนี้

ไตรมาสที่ 1 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับไตรมาส 4 ปี 2546 ประมาณ 1.80 - 4.20 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล จากเหตุเพลิงไหม้โรงกลั่นน้ำมันและโรงงานปิโตรเคมีในเมือง Houston ในรัฐ Texas สหรัฐอเมริกา และรัสเซียประสบปัญหาการขนส่งน้ำมันทางเรือเนื่องจากสภาพอากาศแปรปรวน รวมทั้ง จากมติโอเปค เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2547 ยืนยันให้มีการลดโควต้าการผลิตลง 1 ล้านบาร์เรล/วัน จากระดับเดิม 24.5 ล้านบาร์เรล/วัน มาอยู่ที่ระดับ 23.5 ล้านบาร์เรล/วัน เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2547 เป็นต้นไป ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบของประเทศสมาชิกโอเปค (ไม่รวมอิรัก) อยู่ที่ระดับ 26.2 ล้านบาร์เรล/วัน และการผลิตน้ำมันดิบของประเทศนอกกลุ่มโอเปคอยู่ที่ระดับ 47.7 ล้านบาร์เรล/วัน ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 1 อยู่ที่ระดับ 29.54 และ 31.71 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 2 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับไตรมาส 1 ประมาณ 2.9 - 3.7 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล จากความวิตกกังวลว่าอุปทานน้ำมันดิบจะไม่เพียงพอจากเหตุการณ์ความตึงเครียดในตะวันออกกลาง และปัญหาอิสราเอลและปาเลสไตน์ ประกอบกับอุปทานน้ำมันเบนซินในสหรัฐอเมริกาตึงตัว เนื่องจากสหรัฐ อเมริกามีกฎหมายห้ามใช้ น้ำมันเบนซินที่มี MTBE ใน 3 รัฐ คือ New York, Connecticut และ California ประกอบกับโรงกลั่นน้ำมัน Hess ในรัฐ New Jersey ประสบปัญหาต้องปิดฉุกฉิน นอกจากนี้ International Energy Agency (IEA) ประกาศปริมาณสำรองน้ำมันดิบสหรัฐอเมริกาลดลง 1.1 ล้านบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ 298.9 ล้านบาร์เรล อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายไตรมาสราคาน้ำมันดิบเริ่มอ่อนตัวลง จากมติโอเปค เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2547 ณ ประเทศเลบานอน กำหนดให้เพิ่มโควต้าการผลิต 2 ล้านบาร์เรล/วัน มาอยู่ที่ระดับ 25.5 ล้านบาร์เรล/วัน โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2547 และหากราคาน้ำมันดิบยังคงทรงตัวในระดับสูงให้ปรับเพิ่มโควต้าการผลิตอีก 0.5 ล้าน บาร์เรล/วัน เป็น 26 ล้านบาร์เรล/วัน มีผลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2547 เป็นต้นไป ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบของโอเปค (ไม่รวมอิรัก) อยู่ที่ระดับ 26.1 ล้านบาร์เรล/วัน และการผลิตน้ำมันดิบของประเทศนอกกลุ่มโอเปคอยู่ที่ระดับ 47.7 ล้านบาร์เรล/วัน ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 2 อยู่ที่ระดับ 33.21 และ 35.31 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 3 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องประมาณ 2.60 - 7.80ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล จากการเข้าซื้อเพื่อเก็งกำไรของ Hedge Funds หลังจากผู้ก่อการร้าย Al Queda ขู่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

โจมตีสถาบันการเงิน 5 แห่งของสหรัฐอเมริกา ประกอบกับกลุ่มต่อต้านสหรัฐอเมริกาในอิรักโจมตีแหล่งผลิตน้ำมันดิบทางตอนใต้ของอิรัก และบริษัทน้ำมัน Yukos ซึ่งเป็นบริษัทน้ำมันรายใหญ่ของรัสเซียเกิดปัญหาด้านการเงินจะต้องจ่ายภาษีย้อนหลังให้รัฐบาลจำนวน 3.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ รวมทั้ง ในช่วงเดือนกันยายน พายุ Hurrican Ivan พัดเข้าสู่ อ่าวเม็กซิโก ทำให้การผลิตลดลงเหลือ 0.45 ล้านบาร์เรล/วัน จากระดับ 1.70 ล้านบาร์เรล/วัน หรือร้อยละ 27 ของกำลังการผลิตทั้งหมดในบริเวณอ่าวเม็กซิโก ดังนั้น เพื่อบรรเทาภาวะอุปทานตึงตัวกลุ่มโอเปค เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2547 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้ปรับเพิ่มโควต้าการผลิตขึ้นอีก 1 ล้านบาร์เรล/วัน เป็น 27 ล้านบาร์เรล/วัน มีผลตั้งแต่ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2547 ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบของโอเปค (ไม่รวมอิรัก) อยู่ที่ระดับ 27.5 ล้านบาร์เรล/วัน และการผลิตน้ำมันดิบของประเทศนอกกลุ่มโอเปค อยู่ที่ระดับ 47.4 ล้านบาร์เรล/วัน ราคาน้ำมันดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 3 อยู่ที่ระดับ 36.22 และ 41.21 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 4 ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยยังคงปรับตัวสูงขึ้น โดยเคลื่อนไหวในทิศทางขาลง ในช่วงต้นไตรมาส ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้น ตามราคาน้ำมันเพื่อความอบอุ่นในตลาด NYMEX และสถาบันปิโตรเลียมสหรัฐอเมริกา (API) และกระทรวงพลังงานสหรัฐอเมริกา (DOE) ได้รายงานน้ำมันสำรองของสหรัฐอเมริกาลดลง 2.85 และ 2.5 ล้านบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ 120.9 และ 118 ล้านบาร์เรล ตามลำดับ ในขณะที่ความต้องการใช้น้ำมันแนวโน้มเพิ่มขึ้นในฤดูหนาวและจากภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้นในจีนและอินเดีย ในช่วงกลางไตรมาส ราคาน้ำมันดิบเริ่มอ่อนตัวลง จากจีนประกาศเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมขึ้นอยู่ที่ระดับร้อยละ 5.58 กำหนดระยะเวลา 1 ปี ซึ่งจะส่งผลให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP) ของจีนชะลอตัวลง และจากภาวะ Light Sweet Crude จาก North Sea และ West Africa ล้นตลาด ประกอบกับโอเปค ลดราคาน้ำมันดิบ Sour grade ลงมากเพื่อให้โรงกลั่นหันมาซื้อมากขึ้น รวมทั้ง การประท้วงของสหภาพแรงงานไนจีเรีย ยุติลงและกลับมาผลิตน้ำมันที่ระดับ 0.11 ล้านบาร์เรล/วัน แต่ในช่วงปลายไตรมาส ราคาน้ำมันดิบมีความผันผวนโดยเคลื่อนไหวในระดับสูง จากผู้ก่อการร้ายก่อวินาศกรรมแหล่งผลิตและขนส่งน้ำมันในประเทศอิรักและประเทศอื่นๆ ในตะวันออกกลาง ซึ่งอิรักลดการส่งออกน้ำมัน Basrah ทางตอนใต้เหลือ 1 ล้านบาร์เรล/วัน จาก 1.8 ล้านบาร์เรล/วัน ประกอบกับมติโอเปค เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2547 ให้คงโควต้าการผลิตไว้ที่ระดับเดิม 27 ล้านบาร์เรล/วัน โดยให้ประเทศสมาชิกปรับลดการผลิตส่วนเกินลง 1 ล้านบาร์เรล/วัน จากผลิตเกินโควต้า 2 ล้านบาร์เรล/วัน โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 เป็นต้นไป ทั้งนี้ การผลิตน้ำมันดิบของโอเปค (ไม่รวมอิรัก) อยู่ที่ระดับ 27.7 ล้านบาร์เรล/วัน และการผลิตน้ำมันดิบของประเทศนอกกลุ่มโอเปค อยู่ที่ระดับ 48.6 ล้านบาร์เรล/วัน ราคาน้ำมันดิบดูไบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

และเบรนท์เฉลี่ยของของไตรมาส 4 อยู่ที่ระดับ 35.55 และ 44.33 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ

4.1.3 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทยปี พ.ศ. 2547

ในปี 2547 ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2546 โดยราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และดีเซลหมุนเร็วปรับตัวสูงขึ้น 2.42 , 2.61 และ 0.57 บาท/ลิตร ตามลำดับ ปัจจัยค่าเงินบาทในปี 2547 แข็งตัวขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2546 ประมาณ 1.26 บาท/เหรียญสหรัฐ อยู่ที่ระดับเฉลี่ย 40.36 บาท/เหรียญสหรัฐ ทำให้ ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยเพิ่มขึ้นแต่ก็น้อยกว่าราคาน้ำมันในตลาดโลก และเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชนจากปัญหาราคาน้ำมันแพง รัฐบาลได้ตรึงราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็ว ณ กรุงเทพมหานคร ไว้ที่ระดับ 16.99, 16.19 และ 14.59 บาท/ลิตร ตามลำดับ ตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2547 เป็นต้นมา ซึ่งต่อมารัฐบาลได้เริ่มทยอยปรับราคาน้ำมันเบนซินเพิ่มขึ้น และได้ปล่อยราคาลอยตัว เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2547

4.1.4 ราคาน้ำมันดิบในปี พ.ศ.2548

ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยของปี 2548 ปรับตัวสูงขึ้นประมาณ 15 - 16 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล เมื่อเทียบกับปี 2547 อยู่ที่ระดับ 49 - 58 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล โดยมีรายละเอียดแต่ละไตรมาสดังนี้

ไตรมาสที่ 1 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 4 ปี 2547 ประมาณ 1.52-5.86 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล โดยปัจจัยที่มีผลต่อราคาน้ำมันดิบ คือ สภาพอากาศที่หนาวเย็น ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันเพื่อความอบอุ่นมากขึ้น นอกจากนี้เหตุการณ์ความไม่สงบในประเทศผู้ผลิตและส่งออกน้ำมัน ได้แก่ การสู้รบระหว่างกลุ่ม Al Qaeda การก่อวินาศกรรมในอิรัก รวมทั้ง แรงงานน้ำมันไนจีเรียขู่นัดหยุดงานประท้วงก็ยิ่งทำให้อุปทานตึงตัวมากขึ้น ประกอบกับความแปรปรวนของสภาพอากาศในหลายพื้นที่ ได้แก่ บริเวณประเทศรัสเซียแถบทะเลบอลติก ยุโรปและทะเลเมดิเตอร์เรเนียนทำให้การขนส่งน้ำมันประสบปัญหาล่าช้า โอเปคจึงมีมติให้คงระดับการผลิตไว้เท่าเดิมในช่วงต้นไตรมาส แต่ในช่วงปลายไตรมาสอิรักไม่สามารถส่งออกน้ำมันทางตอนเหนือหลังถูกก่อวินาศกรรม โรงกลั่นน้ำมันอัลจีเรียหยุดดำเนินงานจากเหตุเพลิงไหม้ และสหภาพแรงงานไนจีเรียจะนัดหยุดงานประท้วงในเดือนเมษายน เป็นเวลา 3 วัน จึงทำให้การประชุมของโอเปค ณ วันที่ 16 มีนาคม 2548 มีมติให้เพิ่มกำลังการผลิตอีก 0.5 ล้านบาร์เรลต่อวัน มาอยู่ที่ 27.5 ล้านบาร์เรลต่อวันโดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2548 ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 1 อยู่ที่ระดับ 41.41 และ 47.79 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ไตรมาสที่ 2 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 1 ประมาณ 3.28-6.58 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล จากความกังวลของตลาดเกี่ยวกับภาวะอุปทานตึงตัวที่ตลาดคาดว่าอาจเกิดขึ้นในไตรมาสต่อไปและต่อเนื่องไปจนถึงไตรมาสที่ 4 โดยเฉพาะอุปทานน้ำมันสำเร็จรูป เนื่องจากโลกมีกำลังการผลิตน้ำมันดิบและกำลังการกลั่นจำกัด ทำให้ต้องเร่งผลิตเต็มกำลังการผลิตเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับกังวลเรื่องนโยบายทางการเมืองและพลังงานของนาย Mahmoud Ahmadinejad หลังได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีคนใหม่ของอิหร่านและข่าวการลอบวางระเบิดท่อขนส่งน้ำมันทางตอนเหนือของอิรักรวมไปถึงความไม่สงบในประเทศไนจีเรีย แม้ว่าประมาณกลางไตรมาส โอเปคจะเพิ่มกำลังการผลิตอีก 2.2 ล้านบาร์เรลต่อวัน ก็ไม่สามารถทำให้ราคาน้ำมันปรับตัวลดลงได้ ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของ ไตรมาส 2 อยู่ที่ระดับ 47.99 และ 52.34 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 3 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 2 ประมาณ 6.6-8.95 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล เนื่องจากช่วงต้นไตรมาสมีข่าวพายุที่เริ่มก่อตัวในทะเลแคริบเบียน มีโอกาสเพิ่มกำลังขึ้นเป็นเฮอริเคนเมื่อมาถึงอ่าวเม็กซิโก ประกอบกับข่าวจีนประกาศลอยค่าเงินหยวนซึ่งอาจส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำมันของจีนเพิ่มขึ้นในระยะสั้น จนถึงช่วงกลางไตรมาสจากข่าวการก่อการร้ายโดยลอบยิงขีปนาวุธโจมตีเรือรบสหรัฐ อเมริกาที่ท่าเรือ Aqaba ประเทศจอร์แดน และความกังวลจากผลกระทบของเฮอริเคนแคทรีนาทำให้ราคาน้ำมันดิบปรับขึ้นอย่างรวดเร็ว และเมื่อโอเปคยืนยันที่จะเพิ่มเพดานการผลิตอีก 0.5 ล้านบาร์เรลต่อวันในการประชุมที่กรุงเวียนนา รวมถึงการช่วยเหลือด้านน้ำมันแก่สหรัฐอเมริกาจากประเทศต่างๆ จึงทำให้สถานการณ์คลี่คลายลงได้บ้าง อย่างไรก็ตามราคาน้ำมันดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 3 ปรับตัวสูงขึ้นอยู่ที่ระดับ 54.83 และ 61.01 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาสที่ 4 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลงเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 3 ประมาณ 1.53-3.77 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรลจากรายงานว่าแหล่งผลิตน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติในอ่าวเม็กซิโกสามารถกลับมาดำเนินงานได้ ส่งผลให้ในระยะสั้นตลาดคลายความกังวลในสภาวะอุปทานตึงตัว ทำให้ราคาน้ำมันดิบทุกชนิดปรับตัวลดลง ประกอบกับปริมาณน้ำมันสำรองน้ำมันดิบในสหรัฐอเมริกาและยุโรปมีการสะสมเพิ่มขึ้นด้วย ราคาน้ำ มันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของ ไตรมาส 4 อยู่ที่ระดับ 52.87 และ 57.24 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ

4.1.5 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทยปี พ.ศ. 2548

ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในปี 2548 ปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2547 โดยราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 95 ,91 และดีเซลหมุนเร็วปรับตัวสูงขึ้น 4.85 ,4.65 และ 5.48 บาท/ลิตร มา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

อยู่ในระดับ 23.92 ,23.12 และ 20.07 บาท/ลิตร ตามลำดับ โดยปัจจัยค่าเงินบาทในปี 2548 แข็งตัวเมื่อเทียบกับปี 2547 ประมาณ 0.03 บาท/เหรียญสหรัฐ ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยเพิ่มขึ้น แต่จากการที่รัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชนจากปัญหาราคาน้ำมันแพง จึงยังตรึงราคาขายดีเซลหมุนเร็ว ณ กรุงเทพมหานคร ไว้ที่ระดับ 14.59 บาท/ลิตร ตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2547 เป็นต้นมา ซึ่งต่อมารัฐบาลได้เริ่มทยอยปรับราคาดีเซลหมุนเร็วเพิ่มขึ้น และได้ปล่อยราคาลอยตัว เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2548

4.1.6 ราคาน้ำมันดิบในปี พ.ศ.2549

ไตรมาสที่ 1 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 4 ปี 2548 ประมาณ 13.42-16.54 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล เนื่องจากท่อขนส่งน้ำมันในประเทศไนจีเรียถูกลอบวางระเบิดส่งผลให้กำลังการผลิตน้ำมันดิบโดยรวมจากปกติ 2.6 บาร์เรลต่อวันลดลง 220,000 บาร์เรลต่อวัน และจากสถานการณ์ความตึงเครียดในประเทศตะวันออกกลาง ทางอิหร่านได้ออกมาปฏิเสธข้อเรียกร้องจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชา ชาติ (U.N) ที่มีมติให้อิหร่านระงับการทดลองเสริมสมรรถนะแร่ยูเรเนียม ทำให้ตลาดเกิดความกังวลเกี่ยวกับอุปทานน้ำมันหากเกิดการคว่ำบาตรประเทศอิหร่าน ประกอบกับรัฐมนตรีน้ำมันของอิรักออกมาแจ้งว่าการส่ง ออกน้ำมันจากแหล่งผลิตทางเหนือของประเทศต้องใช้เวลาประมาณ 8-12 เดือนจึงจะสามารถกลับมาดำเนินงานได้ โดยราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 1 อยู่ที่ระดับ 57.95 และ 62.41 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ

เมษายน ถึง พฤษภาคม ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 1 ประมาณ 4.33 ถึง 14.46 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล เนื่องจากตลาดยังคงกังวลเกี่ยวกับปัญหานิวเคลียร์ของอิหร่านที่ยังไม่มีทีท่าจะคลี่คลายได้ง่าย โดยผู้นำอิหร่านยังคงยืนยันสิทธิที่จะทดลองพลังงานนิวเคลียร์ต่อไป และยังได้รับเสียงสนับสนุนจากกลุ่มผู้นำประเทศอิสลามกำลังพัฒนาทั้ง 8 ชาติ อันประกอบด้วย อิหร่าน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ปากีสถาน ตุรกี อียิปต์ ไนจีเรีย และบังคลาเทศ นอกจากนี้อิหร่านยังสนับสนุนมติโอเปคที่อาจไม่ลดเพดานการผลิตในระหว่างการประชุมครั้งต่อไป เพื่อแสดงให้เห็นว่าอิหร่านจะไม่ใช้น้ำมันเป็นเครื่องมือต่อรองกับชาติตะวันตกเรื่องโครงการนิวเคลียร์ โดยราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของเดือนเมษายน-พฤษภาคม อยู่ที่ระดับ 62.12 และ 67.72 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ตามลำดับ

4.1.7 ราคาขายปลีกน้ำมันของไทยปี พ.ศ. 2549(5 เดือน)

ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในช่วงเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2549 ปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2548 โดยราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็วปรับตัวสูงขึ้น 3.25,

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.55 และ 6.35 บาท/ลิตร มาอยู่ในระดับ 27.45, 26.65 และ 25.33 บาท/ลิตร ตามลำดับโดยปัจจัยค่าเงินบาทในปี 2549 แข็งตัวเมื่อเทียบกับปี 2548 (5เดือน) ประมาณ 1.43 บาท/เหรียญสหรัฐ ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยเพิ่มขึ้น

4.2 ข้อมูลพื้นฐานของบริษัท

บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Petroleum Authority of Thailand Exploration and Production Company Limited ชื่อย่อ "PTTEP" ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2528 ก่อตั้งโดยเป็นไปตามเจตนารมณ์ของคณะรัฐมนตรีที่ต้องการเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานให้กับประเทศ รวมทั้งเพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าปิโตรเลียมจากต่างประเทศ คณะรัฐมนตรีจึงได้มอบหมายให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยจัดตั้งบริษัทปิโตรเลียมสำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด หรือ ปตท.สผ. ขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจหลัก คือ สำรวจ พัฒนา และผลิตปิโตรเลียมโดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศในด้านการพัฒนาพลังงาน

ต่อมาเพื่อเป็นการรองรับการขยายบทบาททางธุรกิจสำรวจและผลิตปิโตรเลียมทั้งภายในและต่างประเทศและลดภาระของรัฐ ปตท.สผ.จึงได้ระดมทุนจากภาคเอกชนด้วยการนำหุ้นเข้าจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนในปี พ.ศ. 2535 ปัจจุบัน ปตท.สผ.มีทุนจดทะเบียน 3,322 ล้านบาท โดยมีผู้ถือหุ้นหลัก คือ บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) นอกจากธุรกิจหลักด้านการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมแล้ว ปตท.สผ.ยังได้ขยายการลงทุนไปสู่ธุรกิจแปรรูปพลังงานและได้ลงทุนในธุรกิจไฟฟ้าเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลซึ่งเปิดเสรีให้กับผู้ผลิตก๊าซธรรมชาติ ซึ่งการขยายธุรกิจไปสู่ธุรกิจไฟฟ้ายังเป็นการส่งเสริมการดำเนินงานของธุรกิจหลักด้วย

ลักษณะการประกอบธุรกิจคือ ประกอบธุรกิจผลิตและสำรวจปิโตรเลียมทั้งในและต่างประเทศ ได้รับสัมปทานจากรัฐบาลและเป็นบริษัทย่อยของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ได้เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2536 โดยมีการประกอบธุรกิจ 3 ส่วนคือ

1) ส่วนงานธุรกิจสำรวจและผลิตปิโตรเลียม โดยปัจจุบันมีอยู่ 15 โครงการ ทั้งในและนอกประเทศ

2) ส่วนงานธุรกิจท่อขนส่งก๊าซในต่างประเทศ

3) ส่วนงานธุรกิจอื่น มี 2 บริษัทได้แก่ บริษัท PTTEP Offshore Company Limited ซึ่งลงทุนในโครงการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในประเทศเวียดนาม และในประเทศอินโดนีเซีย และบริษัท ไทยออยล์เพาเวอร์ จำกัด ลงทุนด้านธุรกิจต่อเนื่องในธุรกิจผลิตไฟฟ้า โดยมีบริษัทย่อยดังต่อไปนี้ คือ บริษัท ปตท.สผ.อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด, บริษัท พีทีทีอีพี ออฟชอร์ อินเวสเมนท์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จำกัด, บริษัท เอนเนอร์ยี่ คอมเพล็กซ์ จำกัด, บริษัท ปตท.สผ.สยาม จำกัด, บริษัท พีทีทีอีพี เซอร์วิส เซส จำกัด โดยมีโครงสร้างรายได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 โครงสร้างรายได้ของบริษัทในปี พ.ศ. 2543-2545

ปี พ.ศ. / รายได้(%)	2543	2544	2545
งานสำรวจและผลิต	21,518 (96%)	27,518(94%)	30,117 (95%)
งานท่อขนส่งก๊าซ	176.1 (0.8%)	663 (2.3%)	645 (2%)
รายได้อื่น	723 (3.2%)	1,105 (3.7%)	930 (3%)
รายได้รวม	22,418 (100%)	29,286 (100%)	31,693 (100%)

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4.2.1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจ

ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมเป็นหลักโดยการร่วมทุนกับบริษัทต่างชาติในช่วงแรกเพื่อรับเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และเริ่มมีการดำเนินการผลิตด้วยตัวเองในโครงการ PTTEP1 และโครงการบงกช ซึ่งการดำเนินธุรกิจมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1) การขอสัมปทานในการสำรวจ โดยการเลือกแหล่งที่น่าจะมีความเป็นไปได้ในการสะสมของปิโตรเลียม และทำการสำรวจพื้นที่โดยใช้วิธีวัดคลื่นความสั่นสะเทือนตลอดจนถึงการเจาะสำรวจ

2) การประเมินผล มีการเจาะประเมินผลเพิ่มเติมเพื่อหาปริมาณสำรองว่ามากพอสำหรับการลงทุนหรือไม่

3) การพัฒนา โดยการก่อสร้างแท่นผลิตและสั่งซื้อเครื่องจักรรวมถึงการติดตั้ง เพื่อให้พร้อมสำหรับการผลิต

4) การผลิต โดยการดึงก๊าซหรือน้ำมันขึ้นจากหลุมเพื่อผ่านกระบวนการก่อนส่งให้กับลูกค้าทางท่อ หรือรถ/เรือ

4.2.2 ผลิตภัณฑ์

1) น้ำมันดิบ(สัดส่วน 6.8% ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของบริษัท) ใช้ในกระบวนการกลั่นและปิโตรเคมี

2) คอนเดนเสท(สัดส่วน 14.9%) ใช้ในกระบวนการกลั่นและปิโตรเคมี

3) ก๊าซธรรมชาติและแอลพีจี(สัดส่วน 71.6%) ใช้สำหรับการผลิตกระแสไฟฟ้าและปิ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

โตรเคมี

4) การบริการท่อขนส่งก๊าซ (2%)

5) การลงทุนอื่นๆ (4.7%)

4.2.3 โครงการต่างๆที่ปตท.สผ.ร่วมทุน

ในปัจจุบันปตท.สผ.มีการร่วมทุนในโครงการต่างๆ ประกอบไปด้วย โครงการที่ปตท.สผ.เป็นผู้ดำเนินการเอง 2 โครงการ คือ

1) โครงการพีทีทีอีพี1 ปตท.สผ.ถือหุ้น 100%

2) โครงการบงกช ปตท.สผ.ถือหุ้น 44.44%

และมีโครงการร่วมทุน ดังต่อไปนี้คือ

1) โครงการไพลิน ปตท.สผ.ถือหุ้น 45.00%

2) โครงการเอส1 ปตท.สผ.ถือหุ้น 25.00%

3) โครงการอี5 ปตท.สผ.ถือหุ้น 20%

4) โครงการยูโนแคล3 ปตท.สผ.ถือหุ้น 5%

5) โครงการยาดานา ปตท.สผ.ถือหุ้น 25.50%

6) โครงการเยตากุน ปตท.สผ.ถือหุ้น 19.17%

ซึ่งมีผู้ร่วมทุนในโครงการพื้นที่สัมปทาน เอส 1 โดยบริษัทไทยเชลล์ร่วมทุนในโครงการร้อยละ 75 บริษัท ปตท.สผ.ร่วมทุนในโครงการ ร้อยละ 25 แต่ในพื้นที่สัมปทาน บี 6/27 บริษัทไทยเชลล์ ร่วมทุนในโครงการร้อยละ 100 นอกจากนี้ยังมีโครงการที่อยู่ระหว่างการสำรวจและพัฒนาดังนี้คือ

1) โครงการอาทิตย์ ปตท.สผ.ถือหุ้น 80% คาดว่าจะเริ่มผลิตปี 2550

2) โครงการเจดีเอ ปตท.สผ.ถือหุ้น50%

3) โครงการบงกชแปลงบี 13/38 ปตท.สผ.ถือหุ้น 40% คาดว่าเริ่มผลิตปี 2550

4) โครงการแปลงบีและแปลง 48/95 (เวียดนาม) ปตท.สผ.ถือหุ้น 8.50%

5) โครงการแปลง 44 (โอมาน) ปตท.สผ.ถือหุ้น 100%

ซึ่งจะเห็นได้ว่าตั้งแต่ช่วงปี 2550 เป็นต้นไป ซึ่งจะมีการเพิ่มการผลิตจากสองโครงการใหม่คือโครงการอาทิตย์และโครงการบงกชแปลงบี 13/38 จะทำให้ปริมาณการขายก๊าซของบริษัทเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยปริมาณการผลิตที่มากขึ้นจะไปช่วยชดเชยปริมาณการนำเข้าก๊าซธรรมชาติและคอนเดนเสทจากต่างประเทศ

สำหรับในช่วงปัจจุบัน ซึ่งยังไม่มีการเพิ่มกำลังการผลิต ความต้องการใช้พลังงานในประเทศจะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยประมาณ 6-8% ต่อปี ซึ่งอาจเพิ่มมากกว่าที่คาดการณ์ได้ขึ้นกับการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น การเติบโตของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีจะส่งผลให้ปริมาณความต้องการคอนเดนเสทและน้ำมันดิบเพิ่มสูงขึ้นด้วย

4.2.4 การแข่งขัน คู่แข่งประกอบด้วยบริษัทข้ามชาติได้แก่

1) ยูโนแคล

2) เชฟรอน

3) เอ็กซอนโมบิล

4) ไทยเชลล์เอ็กพลอเรชั่นแอนด์โปรดักชั่น

ซึ่งจากจำนวนคู่แข่งดังกล่าวบริษัทยูโนแคลเป็นผู้ครองตลาดสูงสุด รองลงมาคือ ปตท.สผ. สำหรับปริมาณสำรองนั้นปตท.สผ.มีปริมาณสูงสุด

4.2.5 ลูกค้า/ผู้ซื้อและการซื้อขาย

เนื่องจากธุรกิจการสำรวจปิโตรเลียมเป็นธุรกิจสัมปทานจึงมีข้อกำหนดว่าปริมาณของปิโตรเลียมที่พบทั้งหมดจะต้องขายให้กับ บมจ.ปตท.เพียงเจ้าเดียว โดยใช้การกำหนดราคาการขายก๊าซโดยอิงกับราคาของแหล่งอื่นๆ และมีการปรับราคาทุกๆ 6 เดือนเพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของราคาน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

4.2.6 พื้นที่สัมปทาน

บนบกเขตเอส1 บริษัท ปตท.สผ.ได้รับพื้นที่สัมปทานเมื่อเดือน มีนาคม พ.ศ.2522 ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัด กำแพงเพชร พิษณุโลก และสุโขทัย (พื้นที่สงวนปัจจุบัน 1,138 กม.^{2}) ในทะเลเขตบี6/27 ได้รับเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2528 นอกชายฝั่งจังหวัดชุมพรในอ่าวไทย (พื้นที่สงวนปัจจุบัน1,303 กม.^{2})

1) พื้นที่ในการผลิต มีดังต่อไปนี้คือ

1.1) พื้นที่ผลิตบนบกได้แก่ สิริกิติ์(3 พื้นที่ติดต่อกัน) สิริกิติ์ตะวันตก ปรือกระเทียมทับแรต วัดแตน ประดู่เฒ่า หนองตูม สิริกิติ์ตะวันออก หนองมะขามตะวันออก สิริกิติ์ ทีหนองมะขาม และประดู่เฒ่าใต้ (รวมพื้นที่ผลิต 189.6 กม.^{2})

1.2) พื้นที่ผลิตในทะเล ได้แก่นางนวลเอ นางนวลบี (รวมพื้นที่ผลิต 4.0 กม.^{2})

2) อัตราการผลิตต่อวันในปี พ.ศ. 2545 ดังต่อไปนี้คือ

2.1) พื้นที่บนบก ได้แก่ น้ำมันมีอัตราการผลิต 20,602 บาร์เรลต่อวัน ก๊าซธรรมชาติมีอัตราการผลิต 56 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน แอลพีจีมีอัตราการผลิต 298 ตันต่อวัน

2.2) พื้นที่ในทะเล หยุดผลิตตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2540

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3) ปริมาณการผลิตโดยรวม (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2545) มีดังต่อไปนี้

3.1) บนบก มีปริมาณการผลิตน้ำมันจำนวน 143.5 ล้านบาร์เรล ปริมาณการผลิตก๊าซจำนวน 317 พันล้านลูกบาศก์ฟุต ปริมาณการผลิตแอลพีจีจำนวน 1.278 ล้านตัน

3.2) ในทะเล มีปริมาณการผลิตน้ำมันจำนวน 4.53 ล้านบาร์เรล

4) ปริมาณน้ำมันสำรอง (ณ วันที่ 1 มกราคม 2546) มีดังต่อไปนี้

4.1) บนบก มีน้ำมันจำนวน 88 ล้านบาร์เรล

4.2) ก๊าซมีจำนวน 304 พันล้านลูกบาศก์ฟุต

5) จำนวนหลุมที่ขุดไปทั้งหมด (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2545) มีดังต่อไปนี้

5.1) บนบก มีจำนวนหลุมที่ขุดไป 329 หลุม

5.2) ในทะเลมีจำนวน 9 หลุม

4.3 อุตสาหกรรมการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในประเทศไทย

4.3.1 การกำหนดพื้นที่สัมปทาน

กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงาน ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบจะเป็นผู้กำหนดพื้นที่สัมปทาน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็นแปลง (Block) และเชิญชวนให้บริษัทน้ำมันต่างๆ เข้ามายื่นขอสัมปทาน สำหรับขั้นตอนการอนุมัติสัมปทานนั้นคณะกรรมการปิโตรเลียมเป็นผู้พิจารณาคำขอสัมปทาน โดยมีคณะอนุกรรมการเป็นผู้กลั่นกรองข้อมูลตามคำขอในเบื้องต้น และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจให้สัมปทานและลงนามในสัมปทาน ทั้งนี้หลักเกณฑ์ในการอนุมัติสัมปทานแต่ละแปลงนั้นรัฐจะพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอแต่ละราย โดยดูว่ามีการนำเงินทุนเข้ามาใช้ในการสำรวจปิโตรเลียมอย่างเหมาะสม การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี การว่าจ้างแรงงานในประเทศ รวมทั้งพิจารณาถึงผลประโยชน์สูงสุดที่รัฐพึงได้ เป็นต้น

4.3.2 ลักษณะของผู้ประกอบการ

สัมปทานปิโตรเลียมหนึ่งๆ อาจออกให้ผู้รับสัมปทาน (Concessionaire) รายเดียว หรือผู้รับสัมปทานร่วม (Co-Concessionaire) ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไปได้ เนื่องจากลักษณะธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมค่อนข้างจะมีความเสี่ยงสูงในระดับหนึ่ง ดังนั้น ผู้รับสัมปทานจึงมักจะจัดหาบริษัทอื่นเข้ามารับสัมปทานร่วมด้วยหรือเข้าร่วมประกอบกิจการปิโตรเลียม (Co-Venturer) ด้วย เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน โดยผู้เข้าร่วมทุนในโครงการภายหลังนี้อาจจะต้องชำระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นก่อนการเข้าร่วมโครงการให้แก่ผู้รับสัมปทานหรือผู้ร่วมทุนเดิมในการร่วม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ทุนข้างต้นจะมีบริษัทหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการ (Operator) เพื่อดำเนินการสำรวจและผลิตแทนผู้ร่วมทุนอื่น ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการจัดการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากผู้ร่วมทุนแต่ละราย และสำหรับบริษัทผู้ร่วมทุนอื่นซึ่งมิได้เป็นผู้ดำเนินการจะถูกเรียกว่า ผู้ร่วมทุน (Non-Operator) โดยทั้งนี้ ผู้ดำเนินงานจะเป็นผู้กำหนดแผนการเงินที่เรียกเก็บ (Cash Call) จากผู้ร่วมทุนเพื่อนำมาใช้จ่ายในโครงการ ผู้ร่วมทุนจะมีส่วนในการตัดสินใจทางเทคนิคและในทางการเงิน โดยผ่านตัวแทนของตนในคณะกรรมการจัดการ (Management Committee) โดยทั่วไปบริษัทปิโตรเลียมหนึ่งๆ เมื่อสะสมประสบการณ์ได้พอสมควรแล้วมักจะผันตนเองเข้าเป็นผู้ดำเนินงาน เพื่อให้มีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการจัดการและบริหารงาน

4.3.3 ลักษณะการดำเนินงานและการตัดสินใจลงทุน

โดยทั่วไปแล้วก่อนที่บริษัทน้ำมันจะตัดสินใจเข้าลงทุนในการสำรวจปิโตรเลียมทั้งในและต่างประเทศนั้น จะต้องพิจารณาถึงโอกาสที่การสำรวจจะประสบผลสำเร็จ ปัจจัยความเสี่ยงต่างๆ ในการลงทุนอย่างรอบคอบ โดยจะต้องมีการศึกษาข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ว่าจะมีปิโตรเลียมสูงเพียงใด และมีสมรรถนะในเชิงพาณิชย์หรือไม่ ตลอดจนสถิติของอัตราส่วนความสำเร็จ (Success Ratio) ของการเจาะหลุมสำรวจในพื้นที่ใกล้เคียงด้วย ตลอดจนถึงปัจจัยความเสี่ยงต่างๆ ของประเทศที่เราเข้าไปลงทุนด้วย ทั้งนี้เมื่อเห็นว่าคุ้มค่าต่อการลงทุนในระยะการสำรวจแล้วจึงจะยื่นขอสัมปทานปิโตรเลียม หรือเข้าร่วมทุนในสัมปทานปิโตรเลียมที่มีการขอไว้แล้ว

เมื่อบริษัทน้ำมันได้รับอนุมัติพื้นที่สัมปทานให้เข้าดำเนินการสำรวจแหล่งปิโตรเลียมและเริ่มงานสำรวจซึ่งโดยปกติจะใช้เวลาในการสำรวจขั้นต้นประมาณ 2-3 ปี จนเมื่อพบปริมาณสำรองปิโตรเลียมก็จะเปรียบเทียบมูลค่าเงินลงทุนที่ต้องใช้ในช่วงการพัฒนาแหล่งผลิตกับมูลค่าการขายปิโตรเลียมตามปริมาณสำรองในส่วนที่คาดว่าจะผลิตขึ้นมาได้ หากพบว่าเป็นการลงทุนพัฒนาที่คุ้มค่าก็จะถือว่าแหล่งปิโตรเลียมนั้นมีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ โดยผู้ดำเนินงานจะต้องยื่นขออนุมัติให้แหล่งปิโตรเลียมนั้นเป็นพื้นที่ผลิตปิโตรเลียมและเริ่มทำการผลิตในแหล่งนั้นไปก่อน ทั้งนี้ผู้ดำเนินการยังคงสามารถทำการสำรวจพื้นที่ที่เหลือต่อไปได้ หากยังอยู่ในระยะเวลาสำรวจตามที่กำหนดในสัมปทานในช่วงของการขออนุมัติพื้นที่ผลิตนี้ ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความมั่นใจในการลงทุน เนื่องจากการลงทุนเพื่อพัฒนาการผลิตดังกล่าวจะมีมูลค่าสูงมาก ดังนั้นจึงต้องติดต่อจัดหาผู้ซื้อปิโตรเลียมไว้ล่วงหน้า และจัดทำสัญญาซื้อขายปิโตรเลียมระยะยาว (Sales Agreement)

ในปัจจุบัน ปตท. เป็นผู้รับซื้อปิโตรเลียมรายใหญ่ที่สุดในประเทศ สำหรับสาระสำคัญโดยปกติในสัญญาซื้อขายปิโตรเลียมจะประกอบด้วยวิธีการกำหนดราคาซื้อขาย และกำหนดปริมาณปิโตรเลียมที่จะส่งมอบ ทั้งนี้เมื่อถึงกำหนดเริ่มสัญญาผู้ซื้อจะต้องรับผิดชอบต่อผลผลิตปิโตรเลียมทันทีเมื่อมีการผลิต โดยในการซื้อขายก๊าซธรรมชาติจากโครงการในประเทศจะซื้อขาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กันที่ปากหลุมผลิต ส่วนการซื้อขายก๊าซธรรมชาติจากโครงการในต่างประเทศจะทำการซื้อขายที่เขตชายแดนประเทศไทย ปตท.จึงต้องเป็นผู้จัดวางท่อส่งก๊าซที่สามารถรองรับไปตามปริมาณผลิตที่ระบุไว้ตามสัญญา สำหรับการซื้อขายน้ำมันดิบจะซื้อขายกันที่โรงกลั่นน้ำมันของผู้ซื้อ ส่วนการซื้อขายคอนเดนเสทจะทำการซื้อขายที่ Floating Storage Unit (FSU) ใกล้บริเวณหลุมผลิต

4.3.4 ลักษณะของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ

ปัจจุบันการประกอบธุรกิจปิโตรเลียมในประเทศไทยอยู่ภายใต้ 2 กฎหมายหลัก ได้แก่ พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 และพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 (รวมทั้งฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม) ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญของกฎหมายดังกล่าวได้ดังนี้

1) ผู้ขอสัมปทานต้องเป็นบริษัทจำกัดหรือนิติบุคคลเช่นเดียวกับบริษัทจำกัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย หรือกฎหมายต่างประเทศ อย่างไรก็ตามผู้ได้รับสัมปทานจะต้องเป็นบริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

2) ผู้รับสัมปทาน ผู้รับสัมปทานร่วม และผู้เข้าร่วมประกอบกิจการปิโตรเลียมจะต้องชำระค่าภาคหลวงซึ่งโดยปกติชำระเป็นตัวเงินแต่รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้ชำระเป็นปิโตรเลียมได้ ซึ่งต้องแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 6 เดือน

3) ค่าภาคหลวงนี้สามารถนำมาเครดิตภาษีเงินได้ (Thailand I) หรือตัดเป็นค่าใช้จ่ายได้ (Thailand III)

4) อัตราภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเก็บในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 แต่ไม่เกินร้อยละ 60 ของกำไรสุทธิที่ได้จากกิจการปิโตรเลียม

5) ดอกเบี้ยไม่สามารถนำมาคำนวณเป็นรายจ่ายทางภาษีได้

6) ผู้รับสัมปทาน (Concessionaire) แต่ละรายมีสิทธิได้รับสัมปทานไม่เกิน 4 แปลงเว้นแต่กรณีที่รัฐมนตรีเห็นสมควรอาจจะอนุญาตให้ผู้ขอสัมปทานเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งแปลงสำรวจ

4.4 ปัจจัยความเสี่ยง

4.4.1 ปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคและขีดความสามารถหลักในธุรกิจสำรวจและผลิตปิโตรเลียม

1) ความเสี่ยงทางด้านการลงทุนในโครงการใหม่

ปตท.สผ. มีนโยบายขยายการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยพิจารณาโครงการที่มีศักยภาพและสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ในการเพิ่มปริมาณการผลิตและปริมาณสำรองปิโตรเลียมเพื่อรองรับการขยายตัวของความต้องการพลังงาน จึงมุ่งเน้นการลงทุนในพื้นที่ที่มี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ศักยภาพทางปิโตรเลียมสูงซึ่งจะส่งผลให้บริษัทสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงในระยะยาว อย่างไรก็ตามการลงทุนใหม่ๆอาจมีความเสี่ยงเกิดขึ้น ดังนั้นในการลงทุนแต่ละครั้งจึงมีแนวทางในการป้องกันความเสี่ยง โดยพิจารณาปัจจัยความเสี่ยงต่างๆทั้งด้านศักยภาพของปิโตรเลียม การดำเนินการ ความสามารถของผู้ดำเนินการ เงื่อนไขความชัดเจนของการแบ่งผลประโยชน์และการปฏิบัติตามข้อสัญญา ความมั่นคงทางด้านการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงิน สภาพทางภูมิศาสตร์ รวมถึงลักษณะและขนาดของโครงการ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาคัดเลือกโครงการ และรวมทั้งการชดเชยความเสี่ยงเหล่านี้ไว้ในกระบวนการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน

2) ความเสี่ยงในด้านการสำรวจ

การสำรวจเพื่อหาแหล่งปิโตรเลียมใหม่ๆ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในธุรกิจสำรวจและผลิตปิโตรเลียมซึ่งเป็นธุรกิจที่มีโอกาสให้ผลตอบแทนสูง แต่ก็มีความเสี่ยง (Risk) ที่สูงด้วย ทั้งนี้เพราะแหล่งปิโตรเลียมอยู่ลึกลงไปเป็นกิโลเมตร การศึกษาเพื่อเข้าใจในลักษณะธรณีวิทยาปิโตรเลียมทำได้ยากและไม่สามารถจะมั่นใจอย่างเต็มที่ได้ กล่าวคือ จะยังคงมีความไม่แน่นอนทางด้านธรณีวิทยา (Geological Uncertainty) ดังนั้นการมีข้อมูลอย่างเพียงพอและการศึกษารายละเอียดที่จำเป็นอย่างเหมาะสม จะสามารถความไม่แน่นอนและความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงและความไม่แน่นอนสำคัญๆ ที่ต้องเน้นศึกษาและวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจในรายละเอียด ก่อนพิจารณาลงทุนในโครงการสำรวจปิโตรเลียมประกอบด้วย

2.1) การประเมินขนาดแหล่งปิโตรเลียมหรือการประเมินปริมาณสำรองปิโตรเลียม (Resources หรือ Reserves) ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายโดยเน้นการศึกษาวิเคราะห์ และแปลความหมายข้อมูลธรณีวิทยาปิโตรเลียม ธรณีฟิสิกส์ และ Petrophysics ในรายละเอียดอย่างเพียงพอ

2.2) การประเมินความเสี่ยง (Risk) และโอกาสของการพบแหล่งปิโตรเลียม (Probability of Success) ซึ่งขึ้นอยู่กับความน่าจะเป็นของโครงสร้างที่จะเป็นแหล่งกักเก็บ (Trap) และหินกักเก็บ (Reservior)

2.3) ค่าใช้จ่ายในการสำรวจพบแหล่งปิโตรเลียม (Finding Cost) ต้องควบคุมให้อยู่ในระดับต่ำโดยลดต้นทุนในการดำเนินงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการสำรวจและเจาะสำรวจ แต่ทั้งนี้จะต้องมีข้อมูลที่มากเพียงพอในการศึกษาและการวิเคราะห์ที่จำเป็น

3) ความเสี่ยงด้านการพัฒนาโครงการ

ปตท.สผ. ได้ตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการพัฒนาโครงการต่างๆ ซึ่งได้แก่ความล่าช้าและค่าใช้จ่ายเกินวงเงินงบประมาณ ดังนั้นจึงได้กำหนดแนวทางการป้องกันความเสี่ยงเพื่อให้สามารถดำเนินโครงการได้ตามระยะเวลาและงบประมาณที่กำหนด ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.1) ด้านการบริหารโครงการ โดยให้ความสำคัญต่อการวางแผนโครงการ และการออกแบบระบบวิศวกรรมที่เหมาะสม การบริหารควบคุมการก่อสร้างตลอดจนความพยายามลดต้นทุนต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถดำเนินโครงการได้ทันตามกำหนดด้วยต้นทุนการผลิตที่เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3.2) ด้านบุคลากรและระบบงาน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรในด้านการบริหารโครงการ พร้อมทั้งปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้มีความรวดเร็วและคล่องตัวมากขึ้น

4) ความเสี่ยงด้านการผลิต

4.1) ความเสี่ยงทางด้านการผลิตที่นอกเหนือจากการเกิดอันตรายต่างๆ จากภัยธรรมชาติและภัยอันตรายจากการก่อการร้าย ซึ่งได้มีมาตรการการป้องกันจากนโยบายความปลอดภัย ความมั่นคง สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนแล้วยังมีความเสี่ยงจากการดำเนินงานที่ส่งผลให้การผลิตหยุดชะงักเนื่องมาจากการเสื่อมสภาพของอุปกรณ์การผลิต หรือข้อผิดพลาดที่อาจเกิดจากการปฏิบัติงาน นอกจากนี้การบริหารควบคุมการก่อสร้างที่ล่าช้าก็อาจส่งผลให้การผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

4.2) ในการป้องกันความเสี่ยงทางด้านการผลิตนั้น ปตท.สผ.ให้ความ สำคัญตั้งแต่การออกแบบโครงสร้างฐานผลิต ระบบการผลิต รวมถึงระบบควบคุมด้านการผลิตและระบบการบำรุงรักษาเชิงป้องกันโดยมีระบบ Automatic Detection และ Emergency Shutdown System เพื่อป้องกันความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น และจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน คู่มือปฏิบัติงานพร้อมทั้งโครงการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่เข้าใจและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังประเมินระบบการผลิตและความปลอดภัย (Opersafe) โดยหน่วยงานภายนอกอย่างเข้มงวด

5) ความเสี่ยงเชิงพาณิชย์ทางด้านการตลาดและการจำหน่ายปิโตรเลียม

เนื่องจากผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ของ ปตท.สผ. เป็นก๊าซธรรมชาติและต้องพึ่งพาตลาดภายในประเทศเป็นหลัก หากความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปจากที่คาดการณ์ไว้ อาจส่งผลกระทบต่อรายได้ของบริษัท ดังนั้นจึงได้มีนโยบายขยายการลงทุนในโครงการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในต่างประเทศ โดยเฉพาะแหล่งที่มีน้ำมันเพื่อเพิ่มสัดส่วนปริมาณสำรองน้ำมันให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นการกระจายความเสี่ยงแทนที่จะเป็นการพึ่งพาผลิตภัณฑ์หลักจากก๊าซธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ในส่วนของการจำหน่ายก๊าซธรรมชาติในประเทศซึ่งมีลูกค้ารายใหญ่คือ บริษัท ปตท. จำกัด(มหาชน)นั้น ปตท.สผ.ได้ทำสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติกับ ปตท.เป็นสัญญาระยะยาวโดยมีอายุสัญญาประมาณ 25-30 ปี เพื่อป้องกันความเสี่ยงอันจะเกิดจากผู้ซื้อไม่รับซื้อก๊าซธรรมชาติ โดยในสัญญาระบุให้ผู้ซื้อรับซื้อก๊าซธรรมชาติให้ได้ตามปริมาณการซื้อขั้นต่ำต่อปีไว้ (Net Annual

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Contract Quantity หรือ Net ACQ) หากผู้ซื้อไม่สามารถรับก๊าซธรรมชาติได้ตามที่ได้ตกลงไว้ในสัญญาจะต้องชำระค่าก๊าซธรรมชาติในส่วนที่ไม่รับ (Take-or-pay)ให้แก่ ปตท.สผ. ซึ่งเป็นการประกันรายได้ในระดับหนึ่ง

6) ความเสี่ยงทางด้านขีดความสามารถขององค์กร

บุคากรและกระบวนการธุรกิจ เป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญในการกำหนดขีดความสามารถขององค์กรที่จะนำพาความสำเร็จมาสู่ ปตท.สผ. จึงได้ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรที่จะนำพาความสำเร็จมาสู่ ปตท.สผ. จึงได้ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรด้านบุคลากรในรายละเอียด ดังนี้

6.1) Leadership การเสริมสร้างให้พนักงานทุกระดับมีความเป็นผู้นำ กล้าตัดสินใจ

6.2) Talent การเพิ่มความสามารถในการสรรหาคนที่มีความรู้ ความสามารถมาร่วมงานแล้วพัฒนาและรักษาคนเหล่านั้นไว้

6.3) Collaboration การให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกัน โดยมีโครงการ Boundaryless Organization เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรใหญ่ ที่มีความคล่องตัวรวดเร็วเหมือนองค์กรขนาดเล็ก ไม่ล้อมกรอบการทำงานของตัวเองแต่พร้อมที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ๆ

6.4) Strategic Unity การให้ทุกๆ หน่วยงานของ ปตท.สผ. เข้าใจทิศทางและกลยุทธ์ของหน่วยงานและองค์กรเพื่อส่งเสริมซึ่งกันและกันในการทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

4.4.2 ปัจจัยเสี่ยงที่แฝงอยู่ในการดำเนินธุรกิจ (Inherent Risk)

1) ความเสี่ยงด้านปัจจัยทางการเมืองในประเทศที่เข้าไปลงทุน

ตามนโยบายขยายการลงทุนไปต่างประเทศเพื่อรองรับการขยายตัวทางพลังงานของตลาดไทย และเพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตของบริษัทในระยะยาวนั้น ปตท.สผ.ได้มุ่งเน้นการลงทุนทั้งในประเทศที่มีศักยภาพปิโตรเลียมสูงแถบตะวันออกกลาง และประเทศซึ่งเป็นตลาดใหม่ (Emerging Markets) เช่น ในแถบแอฟริกาเหนือ เป็นต้น อย่างไรก็ตามประเทศเหล่านี้มักมีความเสี่ยงทางการเมืองสูง ปตท.สผ.จึงได้ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศเหล่านั้นอย่างใกล้ชิด และจัดให้มีบทวิเคราะห์สถานการณ์ความเสี่ยงทางการเมือง เพื่อใช้ประโยชน์ประกอบการพิจารณาตัดสินใจลงทุนในโครงการใหม่ๆ ตลอดจนเพื่อดูแลการลงทุนที่มีอยู่เดิมในแต่ละประเทศ นอกจากนั้นยังได้ประสานอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงการต่างประเทศและสถานทูตไทยในประเทศที่ไปลงทุนและสนใจจะลงทุนอีกด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2) ความเสี่ยงทางด้านความปลอดภัย ความมั่นคง สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม

การดำเนินธุรกิจสำรวจและผลิตปิโตรเลียม มีความเสี่ยงในการเกิดอันตรายและความสูญเสียต่างๆซึ่งมีผลกระทบต่อบริษัทได้ อาทิเช่น การเกิดอัคคีภัยจากการปฏิบัติงานเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น หลุมขุดเจาะระเบิด ท่อก๊าซธรรมชาติรั่ว เป็นต้น อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ในการสำรวจและผลิตซึ่งตั้งอยู่นอกชายฝั่งทะเลก็มีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่น พายุ และแผ่นดินไหว นอกจากนี้ยังอาจมีภัยอันตรายจากขบวนการก่อการร้ายที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคล ทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อม และการดำเนินธุรกิจของบริษัทได้อีกด้วย ปตท.สผ. ได้ตระหนักถึงความสำคัญของความเสี่ยงเหล่านี้จึงได้มีนโยบายด้านความปลอดภัย วามมั่นคง สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน มุ่งมั่นให้การดำเนินงานต่างๆ สอดคล้องหรือมีมาตรฐานสูงกว่าข้อกำหนดของกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ โดยให้ความสำคัญตั้งแต่การออกแบบโครงสร้างฐานผลิต ระบบการผลิต รวมถึงระบบควบคุมด้านการผลิต และระบบควบคุมการเฝ้าระวังภัย จัดการขั้นตอนการปฏิบัติงานและปรับปรุงให้ทันสมัยและเหมาะสม ในด้านการเพิ่มศักยภาพบุคลากรนั้น ได้จัดการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย ความมั่นคง สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ เพื่อที่จะให้พนักงานทราบวิธีการป้องกันอุบัติเหตุและการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย รวมถึงการแก้ไขสถานการณ์ในภาวะฉุกเฉินต่างๆ เพื่อลดผลกระทบและความสูญเสียในกรณีที่อาจมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น ปตท.สผ.ได้ประเมินระบบการจัดการความปลอดภัยโดยผู้ตรวจสอบภายนอกโดยใช้ระบบการวัดผลตามมาตรฐานสากล (International Safety Rating System – ISRS) ซึ่งได้รับการรองรับที่ระดับ 7 และระดับ 6 จากช่วง 0 ถึง 10 ในส่วนของโครงการบงกชและโครงการฐานสนันสนุนการพัฒนาปิโตรเลียม ปตท.สผ.จังหวัดสงขลา และได้รับการรับรองที่ระดับ 6 ในส่วนของโครงการ PTTEP1 ส่วนในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมนั้นได้ผ่านการรับรองระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมสากล หรือ ISO 14001 ในโครงการ PTTEP1 โครงการ S1 โครงการบงกช โครงการฐานการสนับสนุนการพัฒนาปิโตรเลียม ปตท.สผ.จังหวัดสงขลา และอาคารสำนักงาน ปตท.สผ. จากบริษัท AJA Registrars Ltd. ภายใต้การรับรองจากสถาบันการรับรองแห่งสหราชอาณาจักร (United Kingdom Accreditation Services หรือ UKAS) และได้ผ่านการตรวจติดตามผลจากคณะผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบจากบริษัท AJA Registrars Ltd. อย่างต่อเนื่อง

3) ความเสี่ยงทางด้านกฎหมายและข้อกำหนด

การดำเนินธุรกิจจะต้องให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย หากปฏิบัติไม่ถูกต้องจะเป็นความผิดและก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรทั้งที่สามารถคิดคำนวณเป็นตัวเงินและไม่สามารถคำนวณได้ ดังนั้น ปตท.สผ.จึงให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติให้ถูกต้องและสอดคล้องตามกฎระเบียบ (Compliance) โดยเป็นหน้าที่ของทุกหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการตรวจสอบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ควบคุม และกำกับดูแลให้พนักงานปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด และแจ้งกฎเกณฑ์ข้อกำหนดใหม่ๆให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงที่เกิดจากสัญญา ตั้งแต่การร่างสัญญา การเข้าผูกพัน และการบริหารจัดการปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งอาจนำไปสู่การฟ้องร้อง และความเสี่ยงจากการไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาที่มีต่อกัน ความเสี่ยงต่างๆเหล่านี้อาจควบคุมได้โดยการบริหารสัญญาอย่างรอบคอบ โดยทำความเข้าใจในเงื่อนไขทางธุรกิจต่างๆ อย่างถ่องแท้ และปรึกษาฝ่ายกฎหมายอย่างใกล้ชิด

4.5 แนวโน้มกำไรสุทธิของบริษัท

ตารางที่ 4.5 แนวโน้มกำไรสุทธิในธุรกิจกลุ่มพลังงานในปี พ.ศ. 2543-2549 (หน่วย: ล้านบาท)

สัญลักษณ์หุ้น	pttep	egcomp	ratch	banpu	eastw	picni	susco
2543	5,201.30	1,216.70	203.9	-814.1	229.8	-266.5	-191.1
2544	10,894.80	2,939.10	3,059.50	2,314.20	278	-381	-63.3
2545	12,088.96	2,958.48	4,728.94	1,449.26	325.83	616.44	137.57
2546	12,028.23	5,993.94	5,424.33	2,046.34	352.51	265.39	92.38
2547	15,866.02	4,661.82	6,487.03	3,644.94	445.56	234.94	64.02
2548	23,734.69	4,092.51	6,066.36	5,564.85	500.05	-3,059.51	71.1
2549	21,929.08	5,054.36	5,054.36	2,435.63	507.81	-1,234.61	-15.71

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2550)

จากตารางแสดงกำไรสุทธิของบริษัทพบว่า บริษัท ปตท.สผ. มีแนวโน้มกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

โดยในปี พ.ศ.2543 พบว่ามีกำไรสุทธิ 5,201.30 ล้านบาท ปี พ.ศ.2544 พบว่ามีกำไรสุทธิ 10,894.80 ล้านบาท พบว่าในปี พ.ศ.2543 เทียบกับปีพ.ศ.2544 มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น 5,693.5 ล้านบาท

ในปี พ.ศ.2545 พบว่ามีกำไรสุทธิ 12,088.96 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2544 มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น 1,194.16 ล้านบาท

ในปี พ.ศ.2546 พบว่ามีกำไรสุทธิ 12,028.23 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2545 มีกำไรสุทธิลดลง 60.73 ล้านบาท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในปี พ.ศ.2547 พบว่ามีกำไรสุทธิ 15,866.02 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2546 มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นเท่ากับ 3,8373.79 ล้านบาท

ในปี พ.ศ.2548 พบว่ามีกำไรสุทธิ 23,734.69 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2547 มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น 7,868.67 ล้านบาท

ในปี พ.ศ.2549 พบว่ามีกำไรสุทธิ 21,929.08 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2548 มีกำไรสุทธิลดลง 1,805.61 ล้านบาทจะพบว่าบริษัท ปตท.สผ. มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่มีกำไรสุทธิลดลงเพียงในปี พ.ศ.2546 และปี พ.ศ.2549 เพียงเท่านั้น

สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้กำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2546 ลดลงเนื่องมาจาก ราคาขายน้ำมันเชื้อเพลิงในปี 2546 ปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2545 โดยราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 95 ,91 และดีเซลหมุนเร็วปรับตัวสูงขึ้น 1.35, 2.36 และ 0.90 บาท/ลิตร ตามลำดับโดยปัจจัยค่าเงินบาทในปี 2546 แข็งตัวเมื่อเทียบกับปี 2545 ประมาณ 1.48 บาท/เหรียญสหรัฐ ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยเพิ่มขึ้น แต่ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทยยังต่ำกว่าราคาน้ำมันในตลาดโลก

สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้กำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2549 ลดลงเนื่องมาจาก ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2548 โดยราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็วปรับตัวสูงขึ้น 3.25, 3.55 และ 6.35 บาท/ลิตร มาอยู่ในระดับราคา 27.45, 26.65 และ 25.33 บาท/ลิตร ตามลำดับ โดยปัจจัยค่าเงินบาทในปี พ.ศ. 2549 แข็งตัวเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2548 ประมาณ 1.43 บาท/เหรียญสหรัฐ ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันของไทยเพิ่มขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทอื่นๆจะพบว่า บริษัท ปตท.สผ. มีกำไรสุทธิที่มากกว่าบริษัทอื่น ๆ บริษัท ปตท.สผ.เป็นบริษัทที่สำคัญบริษัทหนึ่งที่มีความสามารถในการทำกำไร ดังนั้น กำไรสุทธิของบริษัท ปตท.สผ.จึงเป็นปัจจัยหนึ่งมีความสำคัญในการดึงดูดความสนใจให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในหลักทรัพย์ตัวนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved